

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Економіки та менеджменту
/назва факультету/

Кафедра психології
/назва кафедри/

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
Галина ЦІХ
(підпис) (прізвище та ініціали)
« 30 » серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

/назва дисципліни/

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
/шифр і назва галузі знань/
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
/назва/
спеціальність 053 «Психологія»
/шифр і назва/
освітня програма «Психологія»
/назва/
спеціалізація
/назва/
вид дисципліни обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
/обов'язкова/вибіркова/

Тернопіль – 2024 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Історія психології»

(назва дисципліни)

для студентів факультету економіки та менеджменту

(назва факультету)

Розробники:

професор кафедри психології,

доктор історичних наук, професор

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

/ Ярослав СТОЦЬКИЙ /

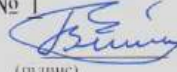
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні
кафедри психології

(назва)

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

/ Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /

(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена НМК
факультету економіки та менеджменту

(назва)

Протокол від «30» серпня 2024 року № 2

Секретар НМК

(підпис)

/ Оксана ПОТІХА /

(ініціали та прізвище)

Робоча програма погоджена:

Спеціальність

053 «Психологія»

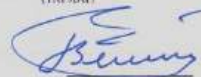
(шифр і назва)

освітня програма

«Психологія»

(назва)

Завідувач випускової кафедри

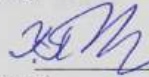

(підпис)

/ Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /

(ініціали та прізвище)

Гарант освітньої програми

(підпис)

/ Ірина ПЕРІГ /

(ініціали та прізвище)

1. Структура навчальної дисципліни

Показник	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів/годин	6/180	6/180
Аудиторні заняття, год.	64	18
Самостійна робота, год.	116	162
Аудиторні заняття		
- лекції, год.	32	10
- лабораторні, год.	-	-
- практичні заняття, год.	32	8
- семінарські, год.	-	-
Самостійна робота		
- підготовка до лабораторних (практичних, семінарських) занять	32	9
- опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	58	111
- виконання контрольних завдань	-	-
- виконання індивідуальних завдань	-	-
- виконання курсових проектів (робіт)	-	-
- підготовка та складання заліків, екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	26	42
Екзамен		

Частка годин самостійної роботи студента:

- денна форма навчання - 64%;
- заочна (дистанційна) форма навчання - 91%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Навчальна дисципліна «Історія психології» призначена для вивчення студентами спеціальності «Психологія» факультету економіки та менеджменту з метою засвоєння психологічних знань, історії виникнення та розвитку психологічної науки, основних тенденцій та концепцій наукової думки від найдавніших часів до наших днів.

Викладання історії психології здійснюється в тісному взаємозв'язку з практичною, порівняльною, віковою, педагогічною психологією, конфліктологією, психологією релігії, політичною психологією, соціологією, педагогікою та іншими дисциплінами, які повинні стати надійним підґрунтям у становленні фахівців.

В основу методики оволодіння цією навчальною дисципліною покладено систематичну та активну самостійну роботу студентів щодо вивчення наукової літератури, історичного досвіду філософсько-психологічної думки вчених, мислителів різних епох та континентів.

Викладання дисципліни здійснюється шляхом читання лекцій, проведення практичних занять, самостійної роботи і написання рефератів, які мають за мету формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних вмінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже здобутих знань, підвищення рівня організованості тощо.

2.2. Основним завданням навчальної дисципліни є вивчення особливостей виникнення, становлення і розвитку психологічних знань в історичному аспекті від прадавніх століть до наших днів без географічних обмежень. Хоча відомо, що становлення психології як самостійної науки розпочалося у другій половині XIX ст. із відокремленням її від філософії і створенням перших психологічних лабораторій як за кордоном, так і на українських землях.

У процесі вивчення даної навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні підходи вчених до предмета історії психології;
- основні етапи розвитку психологічної науки в онтогенезі та соціогенезі;
- виникнення та генезис психологічних знань від найдавніших часів і до наших днів;
- розвиток наукових психологічних знань за кордоном та в Україні;
- основні категорії і поняття, введені у науковий обіг різними різними науковцями;
- методи та основні підходи до генезису історії полівекторних психологічних знань.

вміти:

- самостійно працювати із відповідною рекомендованою літературою;
- об'єктивно оцінювати і сприймати погляди різних науковців щодо розуміння психологічних проблем;
- аналізувати, у контексті компаративістики, основні етапи становлення та розвитку психологічних знань;
- чітко засвоїти предмет історії психології, її завдання та принципи.

Програмні результати навчання:

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

- Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:
- інтегральної:
- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
- загальних:

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальних:

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Лекційні заняття

№	Тема заняття та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Тема 1. Історія психології, її предмет і задачі 1. Історія психології як особлива галузь знань. 2. Психологічна наука та її предмет. 3. Предмет історії психології та її задачі.	2	0.5
2	Тема 2. Антична психологія, її особливості та відмінності 1. Загальний огляд генезису античної психологічної думки. 2. Гілозоїзм Геракліта і концепції атомів, якостей предметів і виховання людини Демокрита.	6	1

	3. Від гіпотез темпераментів Гіппократа до понять розумності Анаксагора. 4. Софісти та нове розуміння сутності душі у поглядах Сократа. 5. Внутрішня мова і процес мислення в раціоналістичних ідеях Платона. 6. Душа як предмет психологічного знання у вченні Аристотеля. 7. Стоїки та епікурейці. 8. Проблеми моральної поведінки і виховання в античну епоху. 9. Полівекторність олександрійських вчених. 10. Підсумки розвитку античної психологічної думки.		
3	Тема 3. Розвиток психологічних знань у феодальному суспільстві (раннє середньовіччя та епоха Відродження) 1. Генезис психологічних ідей в арабомовному світі. 2. Розвиток психологічного знання під впливом релігійного віровчення. 3. Формування психологічних аспектів навчання та виховання дітей в епоху Відродження.	2	0,5
4	Тема 4. Становлення психологічної думки нового часу 1. Поняття рефлексу за Декартом. 2. Декартова концепція свідомості. 3. Психологічне вчення Спінози про людину як цілісну тілесно-духовну істоту. 4. Вчення про несвідоме Лейбніца. 5. Поняття про асоціації Томаса Гоббса. 6. Положення Джона Локка про два типи досвіду.	2	0,5
5	Тема 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва 1. Асоціаністична і рефлексорна теорії Д. Гартлі та принципи асоціації Д. Берклі і Д. Юма. 2. Психологічні погляди французьких енциклопедистів та періодизація розвитку дитини за Ж.-Ж. Руссо. 3. Зародження історичного підходу до вивчення психології розвитку людства.	2	0,5
6	Тема 6. Зародження та розвиток психології як науки про свідомість у першій половині XIX ст. 1. Вплив фізіології на розвиток психологічного знання. 2. Розвиток ідей асоціанізму. 3. Виникнення принципу біологічного детермінізму.	2	0,5
7	Тема 7. Становлення психології як самостійної науки та розвиток її галузей у другій половині XIX ст. 1. Від психофізики до утворення експериментальної психології. 2. Становлення диференційної психології.	2	1

	3. Утворення психології розвитку дитини. 4. Розвиток зоопсихології. 5. Соціальна і культурно-історична психологія та психотехніка.		
8	Тема 8. Зарубіжна психологія відкрито кризи 1. Полівекторність психологічних ідей наприкінці XIX – на початку XX століть. 2. Функціоналізм. 3. Біхевіоризм. 4. Теорії З. Фрейда. 5. Вчення К. Г. Юнга. 6. Гештальтпсихологія.	2	1
9	Тема 9. Наслідки кризи в психології та еволюція основних психологічних шкіл і напрямів 1. Необіхевіоризм та соціальний біхевіоризм. 2. Теорії К. Левіна. 3. Розвиток генетичної психології. 4. Виникнення неофрейдизму та теорії персоналізму. 5. Зародження гум аністичної психології.	2	1
10	Тема 10. Розвиток психології в Росії у другій половині XIX – на початку XX століть 1. Російська психологічна наука у другій половині XIX ст. 2. Становлення експериментальної психології в Росії. 3. Російський шлях у науці про поведінку.	2	0,5
11	Тема 11. Історія психологічної думки Західної України останньої чверті XIX – першої половини XX століть 1. Розвиток психологічних ідей у Львівсько-Варшавській філософській школі (К. Твардовський). 2. Психологічні надбання представників Львівсько-Варшавської філософської школи (В. Вітвіцький, М. Кройц). 3. Степан Бaley – один із фундаторів західноукраїнської школи психології.	2	1
12	Тема 12. Етнопсихологія та психологія творчості у дослідженнях західноукраїнських вчених у першій половині XX століття. Психологічний зміст феномену мазохізму 1. Психологія народів: від становлення до трансформації. 2. Аналіз національного характеру українського народу (І. Мірчук, Я. Ярема). 3. Проблеми психології творчості і творчої особистості у світлі ідей катарсису в науковій спадщині західноукраїнських мислителів. 4. Трагування психології художньої творчості І. Франком. 5. Леопольд фон Захер-Мазох про характер любовного діалогу.	2	1

	Психологічний контекст.		
13	Тема 13. Розвиток психологічних знань за радянських часів (20-90 роки ХХ ст. 1. Реактологія К. Корнілова і міжпредметна психологія Г. Шпета. 2. Розвиток і заборона педології. Дослідження Л. Виготського. 3. Діяльність як предмет психології.	2	0,5
14	Тема 14. Психологія в Україні та її розвиток у власних межах 1. Огляд розвитку психології в Україні у ХХ столітті. 2. Культурно-гуманістична психологія в Україні. 3. Психологія у її власних межах. Роль суб'єктивності у провідній діяльності Г. С. Костюка. Психологія в Україні на сучасному етапі.	2	0,5
Усього годин:		32	10

3.2. Практичні заняття

№	Тема заняття	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Тема 1. Історія психології, її предмет і задачі	2	0,5
2	Тема 2. Антична психологія, її особливості та відмінності	6	1
3	Тема 3. Розвиток психологічних знань у феодальному суспільстві (раннє середньовіччя та епоха Відродження)	2	0,5
4	Тема 4. Становлення психологічної думки нового часу	2	0,5
5	Тема 5. Психологічні ідеї епохи Просвітництва	2	0,5
6	Тема 6. Зародження та розвиток психології як науки про свідомість у першій половині ХІХ ст.	2	0,5
7	Тема 7. Становлення психології як самостійної науки та розвиток її галузей у другій половині ХІХ ст.	2	0,5
8	Тема 8. Зарубіжна психологія відкрито кризи	2	0,5
9	Тема 9. Наслідки кризи в психології та еволюція основних психологічних шкіл і напрямів	2	0,5
10	Тема 10. Розвиток психології в Росії у другій половині ХІХ – на початку ХХ століть	2	0,5
11	Тема 11. Історія психологічної думки Західної України останньої чверті ХІХ – першої половини ХХ століть	2	1
12	Тема 12. Етнопсихологія та психологія творчості у дослідженнях західноукраїнських вчених у першій	2	0,5

	половині XX століття. Психологічний зміст феномену мазохізму		
13	Тема 13. Розвиток психологічних знань за радянських часів (20-90 роки XX ст.	2	0,5
14	Тема 14. Психологія в Україні та її розвиток у власних межах	2	0,5
Усього годин:		32	8

3.3. Самостійна робота

№	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	2	3	4
1	Підготовка до практичних занять та опрацювання лекційного матеріалу	32	9
2	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції: 1. Взаємозв'язок історії психології з іншими науками. 2. Принципи побудови історико-наукового знання. 3. Психологічне пізнання як діяльність. 4. Антична психологія та її значення для розвитку й становлення науки. 5. Наукові погляди Геракліта. 6. Вчення Демокрита. 7. Версія Гіппократа про темпераменти. 8. Наукові погляди Аристотеля у книзі «Наука про душу». 9. Філософсько-психологічні та есхатологічні погляди Сократа в «Апології Сократа» у книзі Платона «Діалоги». 10. Психологічні аспекти Платона в творі «Горгій» у книзі Платона «Діалоги». 11. Аналіз психологічних вчень Олександрійської школи. 12. Психоаналіз пам'яті у творі «Книга десята» в книзі Августина «Сповідь». 13. Психологічний аналіз навчання, виховання, любові, зла, волі, душі у творах «Книга перша – Книга десята» у книзі Августина «Сповідь». 14. Психологія арабомовного світу. 15. Психологічні аспекти у вченні Фоми Аквінського. 16. Психологія морального розвитку у вченні Еразма Роттердамського. 17. Психологія навчання дитини у методології Єзуїтів. 18. Вчення Декарта про душу. 19. Вчення Декарта про свідомість.	58	111

20. Вчення Спінози про цілісність людини
21. Психологічні вчення Г.-В. Лейбніца.
22. Психологічні вчення Т. Гоббса.
23. Психологічне вчення Д. Локка.
24. Психологічні вчення Девіда Гартлі.
25. Психологічні погляди французьких просвітників.
26. Вчення Ж.-Ж. Руссо про періодизацію розвитку дитини.
27. Психологічні вчення Г. Спенсера.
28. Дослідження асоціації уявлень Й.-Ф. Герберта.
29. Психологія в теоріях Ч. Дарвіна.
30. Експериментальна психологія у вченні В. Вундта.
31. Методологія диференційно-психологічного вивчення людини.
32. Полівекторні підходи в становленні психології розвитку дитини.
33. Психологічний аналіз досліджень Вюрцбурзької школи.
34. Методологія Чиказької школи.
35. Загальний огляд теорій З. Фрейда.
36. Вчення гештальтистів.
37. Аналіз виникнення і розвитку необіхевіоризму.
38. Історично – психологічний огляд становлення неофрейдизму.
39. Психологічна полівекторність історичного розвитку гуманістичної психології.
40. Аналіз психологічних досліджень Памфіла Юркевича та Олександра Потебні.
41. Вчення Олександра Лазурського про характерологію.
42. Російські вчення про поведінку наприкінці XIX – на початку XX століть.
43. Психологічні дослідження Львівсько-Варшавської філософської школи.
44. Психологічні теорії В. Вітвіцького і М. Кройца.
45. Життєвий і науковий шлях Степана Балея.
46. Використання теорії психофізичного паралелізму та методу експерименту у дослідженнях Степана Балея.
47. Проблеми педагогічної та дитячої психології у творчості Степана Балея.
48. Дослідження національного характеру українців І. Марчуком і Я. Яремою.
49. І. Франко та проблеми психології художньої творчості.
50. Психологічний зміст феномену мазохізму у дослідженнях З. Фрейда, Т. Рейка, Ж. Дельоза.
51. Вплив радянської влади на розвиток психології.
52. Аналіз психологічних вчень Л. Виготського.
53. Дослідження психологічної проблеми діяльності у

	радянський період 54. Аналіз розвитку культурно-гуманістичної психології в Україні у ХХ – на початку ХХІ століть. 55. Психологічні вчення Григорія Костюка. 56. Життєвий і науковий шлях Володимира Роменця.		
3	Підготовка та складання екзамену, тестування - Модуль №1 - Модуль №2 - Екзамен	26	42
Усього годин:		116	162

4. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота					
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
20	17		20	18		25		100
№ лекції	Вид робіт	Бал	№ лекції	Вид робіт	Бал	Теоретичний курс	25	
Лекції 1-8	Практичне заняття №1,2	5	Лекції 9-16	Практичне заняття №9,10	4	Практичне завдання	-	
	Практичне заняття №3,4	4		Практичне заняття №11,12	5			
	Практичне заняття №5,6	4		Практичне заняття №13,14	4			
	Практичне заняття №7,8	4		Практичне заняття №15,16	5			

5. Навчально-методичне забезпечення

Дистанційний курс «Історія психології» (ID: 4907)

1. Методичні вказівки для самостійної роботи з курсу «Історія психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / авт. - упоряд. Стоцький Я. В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2023. 48 с.

2. Методичні вказівки для практичних занять з курсу «Історія психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / авт.-упоряд. Стоцький Я. В. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2023. 46 с.

6. Рекомендована література

1. Данилюк І. В. Історія психології в Україні: Західні регіони (остання чверть XIX – перша половина XX століття). К.: Либідь, 2002. 152 с.
2. Корольчук М. С., Криворучко П. П. Історія психології: навч. посібн. для студентів вищ. навч. закл. / К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. 248 с.
3. Кралуок П.М. Історія філософії України: навч. посіб. Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. 652 с.

